

ВІКТОР КРАВЧЕНКО *)

Я вибрав свободу

4. Жнва в пеклі

(Переклад з "Нью Йорк Джарнел Емерікел" з 22 травня 1946).

На засіданні Центрального Комітету Партії в січні 1933 Сталін сповістив нашу країну, що колективізація сільського господарства закінчена переможно.

"Колгоспний лад знищив незможність і злидні на селі" — сказав він. — "Десять мільйнів незможних селян мають забезпечений добробут. За старого режиму селяни працювали на поміщиків, куркулів, працювали в голоді, збагачуючи других. В новому колгоспному ладі селяни працюють для себе самих і для своїх колгоспів".

Згідно з пресовими повідомленнями буря оплесків понеслася заделю засідань. Делегати кричали: "Ура великому й мудрому батькові та учителям, товаришам Сталінові".

Читаючи ці повідомлення, я думав про ліквідацію куркулів... стероризоване населення... про советських агентів, що були селян... про божевільних селян, що підпалювали свої господарства, про обдіраних аридарів, що їх загнали масово в подвір'ях для відправки на заслання...

ГОЛОД ШАЛІС.

Я знав, як, зрештою, кожний інший в Україні, що над країною тотальної колективізації і "щастливого життя" вже йшов голод, не менше жахливий, як той, що пережив трохи більш десяти років тому.

Ні, нас не могли приєпати слова Сталіна. Щоб віднайти нашу захитану віру або принаймні щоб це впасти в розпач, ми мусили відвернути очі від села і звернути увагу на інші частини картини. Наприклад, на досягнення промисловості або на зріст революції в капіталістичних країнах...

ЯК ПІДТРИМУВАНО МОРАЛЬ.

Саме тоді, 23 дні після промови Сталіна, в Німеччині прийшов до влади Гітлер. На наших очах трісла мільяна банька наших надій. Советська пропаганда роками показувала Німеччину як першу велику капіталістичну країну, що піде за прикладом советів.

День і ніч мораль нашої партійної маси підтримувало привидом. Німецькі соціал-демократи, ці "лакеї буржуазії", банкрутували, тоді як комуністична партія збирала мільйони голосів.

Тому не дивиння, що ми були приголомшені. Кілька днів ніхто не знавав, що й думати. Тоді машина пропаганди пішла в повний рух. Офіційні коментарі, які випрацьовано в головній квартирі в Москві, помповано через партійну масу в народ.

Нам говорено, що тріумф фашизму в Німеччині був насправді перемогою для світової революції, що це був останній опір капіталізму, його смертельні судорги.

Офіційне пояснення гітлерівського пррходу до влади не переконувало більшості комуністів. З уваги на критичний момент у советському житті, воно поглиблювало песимізм, що поширювався в рядах вірних. Внутрішня партійна преса заговорила зловіщо про "дефетистичні настрої", які мусять бути викоринювані. Розпочато підготовку до великої чистки в партії, щоб висягти недовіроків і слабодухів, що вже мали достіть крові і терпіння.

Перші наслідки колективізації — була смерть. Хоч у пресі не згадувано ні словом про цю трагедію, проте всі знали про голод, що шалів в південній Росії і в Центральной Азії. Ми спростовували їх як "протисоветські плітки", те що було страшною правдою.

ПЕРЕДНІВОК.

Не вважаючи на всі драстичні поліційні заходи, що забороняли жертвам виходити з дому, Дніпропетровськ (Січеслав) був залитий умираючими з голоду селянами. Багато з них лежало нещорупно навколо станції, вони вже не могли навіть просити милостини. Діти різнилися від кістяків лише своїми опухлими животами. Все залежало від нових жнив. Чи умираючі в голоду селяни матимуть силу й охоту зібрати урожай і вимолотити його серед мільонів трупів?

Щоб забезпечити збір урожаю, перешкодити одчайдушним селянам їсти зелені колоски, щоб рятувати колгоспи перед розвалом під невдалим керівництвом і для боротьби з ворогами колективізації по селах створено спеціальні поліційні відділи, що складалися з довірених комуністів — військовиків, урядовців, різних спеців, НКВД-істів, студентів.

Таким чином в сколективізовані райони вислано більш як сто тисяч армію посіпак, вибраних центральним комітетом партії, на яких покладено обов'язок допильнувати нового врожаю. Я був у цьому числі мобілізованих.

Всі поставлено на карту. Нас триста з різних міських організацій зібралось в бюрі обкому партії. Секретар обкому товариш Хатаевич, один з найзапекліших комуністів України, виголосив головну промову. Він не приховував тих труднощів, з якими ми зустрінемось на селі. Кілька разів згадував про чистку в партії, яка нимчалась на наступний рік. Натяк був надто ясний, щоб його не зрозуміти. Від нашого успіху або невдачі залежатиме наше політичне майбутнє.

ВСЕ ПОСТАВЛЕНО НА КАРТУ.

"Ваша вірність партії і товаришам Сталіну буде міряна й важена вашою працею на селі — заявив він багатозначно. — Для слабости немає місця. Це не є праця для слабодухів. Вам будуть потрібні сильні нерви і залізна воля. Партія не прийме ніяких оправдань за невдачу".

ТИФ І ЛЮДОЇДСТВО. Озброєний мандатом Обкому я вибрався в п'ятихатський район з моїм шкільним товаришем і приятелем Юрієм. Місцеві уряцовці району, як ми ствердили, пілком втратили голову від того, що вони пережили. Ми розпитували їх про нові жнвива, але вони могли говорити тільки про масовий голод, епідемію тифу, випадки людоїдства.

Так, вони погоджувались, ми мусимо підготовитись до збору врожаю і молотьби, але як це почати — це, здавалось, лежало поза межами їх спаралізованої волі. Поліційні станиці і тюрми були забиті селянами з довколишніх сіл; вони були арештовані за нелегальне зрізування колосків, їх обвинувачувано в "саботажі" і "крадежі державного майна".

Під вечір ми приїхали до великого села Петрової. В селі панувала неземна тиша. "В селі немає ані одної собаки, всіх з'їли, тому так тихо" — пояснив нам селянин, який провадив нас до політвідділу.

"А люди не ходять, бо не годні ходити" — додав він.

САМОТНЕ КОНАННЯ. Те, що я бачив на другий день вранці, обійшовши кілька хат, було невимовно жахливіше. На бойовищі люди вмирають швидко, вони відбиваються, їм допомагають згідно з засадою побратимства і почуттям обов'язку. Тут я побачив людей, які вмирали в самоті, конали повільно, нужденно, без якої-будь цілі, без виправданья жертви для якої-будь справи.

Вони були загнані в клітку і кинуті на смерть, кожний у себе дома, на основі поліційного рішення, винесеного в далекій столиці за конференційними і бенкетними столами.

(Закінчення на 4 стор.)

*) Містиво цей уривок із книжки комуніста В. Кравченка, що покинув в Америці советську службу і не схотів вертатися в СССР.

НАШ КИЇВ

СВЯТИЙ, ПОГРАБОВАНИЙ, ЗРУЙНОВАНИЙ, ПОГАНЬБЛЕНИЙ

Софійська площа Катедра св. Софії, споруджена великим князем Ярославом Мудрим близько 1040 років. Після кількох разів руйнувань відбудована гетьманом І. Мазепою в 1690-х роках

Пам'ятник гетьманові Богданові Хмельницькому збуд. 1888 р.

Університет ім. св. князя Володимира, збуд. за проектом архітекта В. Беретті в 1835-1845 рр.

Оперний театр, збуд. за проектом архіт. Шреттера в 1898-1901 рр.

Світлина з альбому „Київ“ проф. Повстенка

